

Выходить во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы
тільки рускихъ сантъ о 4-й год. попол. Литер. податокъ
каждыю 15-го и послѣднаго для каждого мѣсяца.
Редакція, адміністрація и експедиція подъ Ч. 44 улица
Галицка.
Всѣ листы, посыпки и рекламиція наложитъ пересылати
на адресу: редакція и адміністрація "Дѣло" Ч. 44 ул.
Галицка.
Редакція не возвратитъ только на попереднєе вістере
жизни.
Податокъ число стоить 12 кр. а. в.
Оглашения принимаются по пам'ї 6 кр. а. в. їза однок
строчку печатанію.
Рекламиція неопечатаній вольній єть порта.
Предплату наложитъ пересылати франко (найдлучше
заплатитъ переказомъ) до: Адміністрація часописа "Дѣло"
ул. Галицка, Ч. 44.

Съ днемъ 1 (13) липня розпо-
чався III кварталь сего річного видавництва
"Дѣло". Просимо про то всѣхъ П. Т. нашихъ
Предплатниківъ, котримъ предплата тепер кѣн-
читься, о дальшу предплату, а залигаючихъ съ
предплатою о вырбованніе тои-жъ, тымъ боль-
ше, що будемо мусѣли перерывать высылку
всѣмъ, котрій до 1 (13) липня не вырбованиуть
задегостей, щоби черезъ змененіе накладу
зменити и выdatи видавництва.

Ново приступаючій Предплатники на "Би-
бліотеку найзнаменитіихъ повѣстей" доста-
нуть даромъ початокъ (б аркушовъ) зачатон
повѣстіи "Два мѣста" Дикенса.

Отзыва до Русиновъ-академиковъ всемъ австрійской Руси!

Братя Товариши! Служити своему наро-
дови — се найвища, найблагороднѣша цѣль
людскаго житя, боротись за права свои зе-
мель и своего народа — то идея нашего
житя.

Намъ Братя, молодымъ сынамъ народа,
котрый єть часу свого отродженія завзятою
борбою и невысушимъ трудомъ мусить здо-
бувати права свои, намъ вже за-молуду при-
значено перебувати тяжкій проби, зносити
ишигі кривди, дивитись, якъ заперечують
намъ найсвятѣйший нашій народній права.

Зъ середніхъ школъ нашъ дорогій языкъ
прогнаній або на другорядніе становище усу-
неній, обмеженій лишь на одну гімназію у
Львовѣ. На львовскому университету не
можна образуватись на рдній мовѣ: історія
нашої бузульщины не має своєї катедри, єи
какої катедрї для настъ замкненій и неприступній;

зъ катедрой богословскихъ пльзе слово чуже,
латинське або польське; науки лѣкарські для
більшості нашихъ товарищівъ, котрій хоті-
ли бы посвятитись тому званю, неприступній
зъ-для недостачі медичного факультету у
Львовѣ. Нашій Братя въ Чернівцяхъ не мо-
жуть чути зъ катедри руского слова, бо ка-
тедра нашого языка и нашої литературы на-
дармо ожидаетъ обсадженія, — а ще не одна,
хоч-бы лиши зъ круга языковъ славянськихъ,
познанія бути бодай на львовскому универси-
тетѣ креована.

Чистота языка.

Написавъ Михайло Подолинський.

(Конецъ.)

IV.

Дотеперѣшній нашій вислѣды показали
адаса досыти наглядно, якъ то великий пере-
воротъ дѣлється съ лексикономъ кожного про-
стонароднаго языка, переміняючогося на языкъ
письменный. Се неорідно прискорене зображеніе
лексикального засобу нового письменного
языка назвали мы истинною революцію и
одну изъ головныхъ трудностей, якъ мусить
переборотъ кожда нова письменість. Мы на-
звали дальшу сей напрасны лексикальный
переворотъ справедливою хоробою, а котрой
легко користати всѣмъ рднороднімъ про-
тивникомъ самостїйного розвою пробудившо-
гося народа. И спрадвѣ, нашій походы по чу-
жихъ языковыхъ нивахъ ствердили только на-
шу замѣтку. Великанська рднница межи ле-
ксикономъ языковъ письменныхъ и отєа без-
важливъ штуць лексикальныхъ утворюйтъ, съ
акими мы стрѣлись по нашої дорозѣ, можуть
дѣйство объяснити кождому, єть откі то бе-
рутъ вѣтії баламутнїй теорії о относинахъ
образованого, литературного языка до языка
простонародного, якими воюютъ вѣчно про-
тивники нашої народной самостїйности. Для
того, єто родинахъ литературы лексиконъ
простонароднаго языка змїняється, заключаютъ
самъ, єто вже нѣбы то вольно и змїняти языкъ
нагнати его поти, поки не вийде єть него ти,
що хто тамъ себѣ хоче, значить языкъ такъ
жъ образованый, а на дѣлѣ языкъ чу-
жий.

По нашей дорозѣ стрѣлись мы оттакъ
еще и съ великою силю чужини, якъ на-
звавши черезъ письменність до кожного языка.
І се явище есть водно на млынъ противни-

кѣвъ языка. Опираючись на нѣмъ можуть
они, сколько раздѣль покажеся того потреба,
проганити зъ родного языка все свое и за-
ступати его чужиною, засланяючись передъ
свѣтотомъ тымъ, єто роблять се немовѣ-бы єть
природної доконечности. Зъ другого же боку,
можуть они — и то лучася частїйше —
подшиватись поль "пурристовъ" и проливати
крокодиличій слезы надъ "занечищенемъ" и
"коверканьемъ" языка, которыхъ нѣбы то допу-
скаються (ає бо и допускатись мусить, якъ
мы бачили), всѣ писателъ кождомъ, отже и но-
вой литератури.

Але єто важнѣйше, нашій дотеперѣшній
дослѣдъ и походы по широкой лингвистич-
нїй нївѣ объяснили намъ не только можли-
висть и причину помылки, на якій основуєся
одно изъ головныхъ оружій противниківъ на-
шого языка; — они розяснили и открыли
намъ и сущностъ сего оружія въ такъ знач-
нїй мѣрѣ, єто становили мы рвночасно вже и
у меты нашої нынѣшнїй задачї. Коли только
вернемося мыслю по поли, якъ мы перебѣгли
зъ першої частії сеї розвѣдыви и пригадаємо
собѣ все те, єто було сказане про неологизмы,
идиотизмы, архаизмы и варваризмы, якъ на-
зываються знаніи грамматикамъ похиби противъ
чистоты языка, то вже заразъ и знати-мемо,
що єсть властиво таї чистота языка, єто єт-
и то умѣє бути святощо для всѣхъ патріотівъ, якъ
Лютерь, Шоттель, Гримъ, Снайдерскій а рѣно-
чно такожъ и пожданыемъ оружіемъ для
патріотівъ въ другого конця, якими суть всѣ
враги нашого языка.

Коли бы не власне послѣдна обстанова,
що таки противній стороны можуть покликавати
сѧ на ту саму "чистоту", а оттакъ коли
бы не звичай, домагаючайся такожъ єть писа-
теля дефиниції, то и не пробувавъ бы я
такої дефиниції, въ переконанію, єто подана
мино дефиниція грамматикъ, доповнена мої-
ми объясненіями, вистарчавъ цѣлковито, — о

сколько загаломъ яка небудь дефиниція вы-
старчать може. Коли однакъ безъ дефиниції
обйтись не можу, то попробую тутъ подати
не якъ то роблять други писателъ дефини-
цію по можности коротку, а противно по мож-
ности довгу, чи радше колька дефиниції єть
разу и потрѣбнай до нихъ объясненя, єто
хто скоче мене зрозумѣти, таки мене справдѣ
и порозумѣти, а хто не скоче, то щоби хоч-
мавъ до чого чѣпнatis.

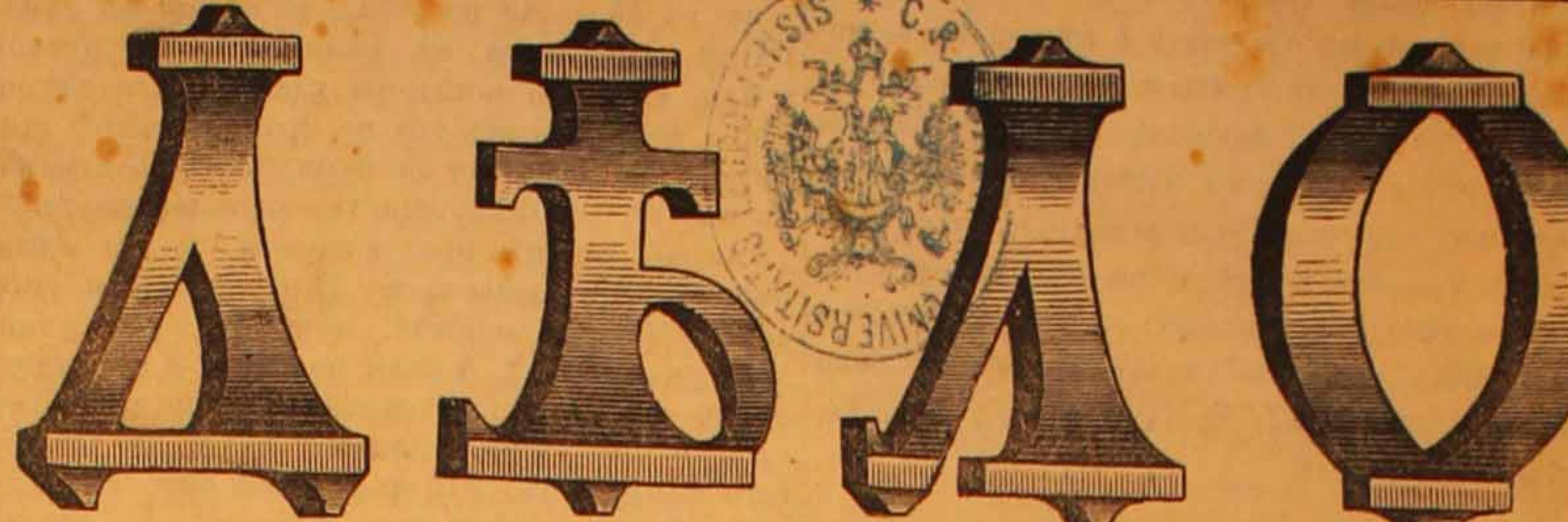
И такъ: поль чистотою языка розумѣю
коронене основныхъ законовъ языка, стережене
сихъ підвалинъ, на которыхъ днъ по-
строившій, и шанованье сего духа, котримъ
природа єго ватхнула. Тіи закони, тіи підвалини,
сей духъ языка не можуть бути при-
думаній, уроїн, накинутъ въ верху, они мусить
бути висунуты въ языка самого, въ его
звукової (фоничної), граматичної и логичної
структурѣ. Сихъ законовъ языка еще нѣхто
не укуват и не укує. Граматика сихъ зако-
нівъ не творить, якъ не творить природы —
наука природы. Граматика єсть только спи-
сомъ, кодифікацію истинушихъ вже въ язы-
кѣ самобѣдъ законовъ.

Укований, универсальний, штучный я-
зыкъ єсть мрѣю такою самою, якъ приклад-
омъ вынайдене такъ званого регретиц mobile,
або каменя мудрости, якъ вытворене чо-
ловѣка въ ретортѣ або устроене раю на
землї. Прикладу штучного языка не показає
исторія, а до универсального она такожъ не
стремить. Противно учить дослѣдъ, єто и таї
полууниверсалній языки, які на часы яв-
ляються въ исторії (якъ и. пр. латинський, араб-
скій) пощевали съ часомъ и єто на ихъ мѣсце
вродилось и все єто родится богато новихъ
литературъ, новихъ языковъ. Духъ часу нѣ-
єть не спріяє языковїй униформності. Вправ-
ду бувають люде, єто не хочууть розумѣти сего
духа часу и якъ то каже Мефистофель: was
sie den Geist der Zeiten nennen, das ist der Her-
ren eigner Geist, in dem die Zeiten sich bespiegeln.

Такъ само бувають такожъ Рурпеншрайберы
и Лінтрепредигеры, якъ каке Лютеръ, котрій не
признають духа языка и хотять єго застутити
своимъ духомъ. Але се нѣхто не вадитъ, бо
на свѣтѣ мусить бути рдній люде, а духъ сей
таки истину, "ерриг si tioce"; "die Sprache hat
eine Seele, die ihr nicht von einem Menschen ein-
gehaucht ist".

Вертаємо назадъ до нашої дефиниції и
кажемо дальше: чистота языка се есть таї
мудрѣсть въ поведеню писателъ, єто духъ языка,
въ котрому они хотуть писати, не пе-
рейшовши надъ ними до порядку дневного.

Поль духомъ языка чи таї поль
головными основами розумѣється, якъ то вже
було сказане въ тагу сеї розвѣдыви, передовсѣмъ
єго звуковїй системѣ, єго акордѣ. Сего "неч-
рукотворного", природою созданого систему, не
смѣє тронутись жадна людска рука; днъ ули-
гає только часови; на него не може мати
вильву жадна одиниця, жаденъ писатель.
Другою характеристичною и нетыкальною при-
знакою кожного языка суть єго граматичнїй
формы. И на таї формы може одиниця, писа-
тель мати только дуже неизнанчнїй вильву;
днъ може только вибирати въ-помѣжъ истину-
ючого, може лише по порядку вибирати, якъ мы на
своїмъ мѣсци про те вже вгадували. Складна
же языка, хотя стоить незаперечно въ тѣснї
ввязати съ дѣлъмъ системомъ языка, підлягає
однакъ вже въ значно болѣшої мѣрѣ, якъ обѣ
попередній основы языка, вплывають одиниця,
отже и писателъ. Образований чоловѣкъ
нѣколи не може мыслити въ такъ простихъ
речевихъ, якъ то чинити чоловѣкъ необразо-
ваний. И справдѣ синтакс вѣтъ письменныхъ
языковъ значно ржнится єть простонародної.
Таї було-бы то безъумствомъ ваборонити писа-
телей приматись за перо єдино для того,
що єго мысли пльзнути иншими рядами, якъ
уноловїка простого, було-бы безъумствомъ вабо-

П. Кумановский, М. Бачинский, слу-
хатель черновецкого университету.

Переглядъ часописей.

(Религія и політика. Ел. Янъ зъ Дукль яко
патронъ історичної Польщі въ давніхъ грани-
цяхъ. Варшавська "Правда" о тмѣ празнику и
галицько-польські демократи. П. Козловский и п.
Абрагамовичъ. Продають насъ!)

Въ кружкахъ нечисленныхъ польськихъ де-
мократовъ у Львовѣ стаття "Дѣло" о святкованію
празнику бл. Яна зъ Дукль збудила голосний ро-
потъ. "Свято се чисто релігійне, — по єто ви-
ышкуєте въ нѣмъ политику?" — говорять они.
Отже-же на таку бесѣду мусимо єтровѣсти, єто
мы протестували противъ того празника именно
яко противъ демонстрації політичної. Може собѣ
Янъ зъ Дукль бути патрономъ Бернгардиновъ,
навѣть патрономъ народа польського, — се бы
насъ нѣхто не обходило. Але-же підоля всеого,
що о нѣмъ написали газеты, мы бачимо, єто
роблять патрономъ колишної державы польської,
т. е. Polski, Litwy i Rusi, єто єго зробили тепер
патрономъ краевымъ єъ характеромъ выразно
анекоїнимъ и єто празникъ єго обходитъ не въ
формѣ виключно церковнїй, але въ формѣ полі-
тичнїй (ілюминації и бенкеты єъ промовами), —
и отъ противъ тому мы мусимо запротестувати.
Конечно, сама собою та забавка нашихъ братовъ
єсть доволй невинна и політична школы для
насъ не принесе, але братя наші повинній прецѣ
знати, єто "kleine Geschenke machen grosse Freude",
а дроблій шинігава шильками суть способній
выродити радше велику вражду, нѣжъ спокойну
сусѣдску дружбу.

А мѣжъ тымъ гляньмо, якъ дивиться на
львовскій релігійно-політичний празникъ вар-
шавська газета "Правда". "Коли на заходѣ —
пише она — передъ лицемъ заразы святкованію
празникъ свободы (въ Франції), рѣвночасно на
заходѣ передъ лицемъ той самон грозы и на свѣ-
жихъ слїдахъ страшної руини (повені) єтвуван-
яется процесія на честь — благословеного Яна
зъ Дукль. Хто бувъ Янъ зъ Дукль, сего че-
рвоній католикъ не знає и знати не потребує;
побожній письма пригадають ему, єто бувъ се
патронъ и заштитникъ Львова", умершій передъ
400 роками. Підоля переказовъ менше днъ єтвуван-

чива за житя, нѣжъ по смерти, бо "духъ єго
пантрує (слюва) доси надъ мѣстомъ и додаєть
смѣлості мешканцамъ підчасті облогъ козацкихъ
и турецкихъ въ рр. 1642, 1655 и 1672. Нехай
только читатель не думає, єто та заслуги Яна зъ
Дукль вшанувавъ костелъ, до котрого днъ вы-
ключно належить; нѣ, — складаєть ему своя
поклони народа (?) галицько-бурсистромъ, єъ
зарядами рднійми інституції и маршалкомъ
соймовимъ. . . . Справдѣ можна подивити
охоту, єто яко Львовяне устроили собѣ ту
"ліпнївку", забуваючи о конечнїй обовязку ра-
тованія потерпѣвшихъ. Що ѹхъ бурмістръ хотѣвъ
Янови зъ Дукль зложити єрбомъ въ на-
писомъ "За prezydentury Wacława Dąbrowskiego",
— се легко зрозумѣти, бо остаточно въ браку
и та стежка до безсмертності провадить,
але які причини могли спонукати мѣсто до об-
ходу нѣкому не потрѣбного и съ коштами, котрій
треба були повернути на іншій, важнѣйшій цѣлі?
Треба упевнити, єто се не сонь, читаючи об-
ширній телеграмъ о тмѣ празнику, котрый єто
найбільше повиненъ бувъ єтвувати въ стѣнахъ
костела!"

Але даймо спокой блаж. Янови зъ Дукль,
котрого імя сучасний шовинизмъ польській виво-
лїкъ н

(подъ звѣстною „моральную“ девизою „Schwamm drüber!“). И такъ гр. Людвикъ Водзицкій, президентъ Левдербанку, здзнае, что вправдѣ переславъ п. Козловскому „einen Provisionsbrief“ на 60.000 зр. за услуги, отданы желѣзници трансверзальной (якѣ? !), але п. Козловскій даръ той п ознѣйше отославъ. За то п. Шварцъ здзнае, что п. Козловскій не одержавъ „Pfandbrief-a“, але готовкою 80.000 зр. Чи и тыхъ 80.000 зр. звернувъ, дописуватель не доносить. При той способности додае, что и дръ Филипъ (гесте Файвель) Цукеръ фигуруе такожъ, что доставъ 5 000 зр. для своеи особы за дневникарскій працѣ и за пильнованье дневниковъ львовскихъ, щобъ не подавали „хибныхъ вѣстей“ о желѣзници трансверзальной. Ну и прошу... галицкій газетяръ жалуются, что имъ мало платятъ, а ту за само „пильнованье“ достаютъ тысячѣ. Що жь донерва мусятъ брати за писанье!“

Друге зернятко приносить найновѣйшій „Sztandar polski“, а тыкае оно вселюбезногого посла зъ львовскаго сельскаго округа выборчаго, п. Davida Abragamовича. Панъ той, властитель села и звышъ пѣвмиліоновои фортуны, до того бездѣтный, мае — якъ твердить названа газета — той звычай, що набирае у всякихъ купцѣвъ и промысловцѣвъ богато товарѣвъ на боргъ, и то звычайно на значніи сумы, а опосля платить имъ пороцѣ або й довше и то невеличкими ратами. Бѣдный купець чи тамъ промысловець, хоть и якъ тисне его недоотача капиталу, допоминаеся, же брае своеи належитости, якъ великои ласки, але не смѣе удастися на дорогу судову, боячись утратити не только того одного кундмана, але и всѣхъ прочихъ єму подобныхъ пановъ. А тымъ часомъ ясный панъ зъ процентовъ тыхъ грошей, котрѣ повиневъ-бы бувъ отъ-разу дати на закупленїи товары, оплачуе собѣ локая, возника и ще й служницю ясной панѣ. Се причинокъ до того, якъ наша ерархія суспольна подпирае промыслъ и торгъ краевый.

Та сама газета у вступной статії въ до-
сыть загальнихъ и неясныхъ фразахъ доносить
о такой рѣчи, котра, мовь нервова горячка, и
свербитъ и болитъ заразомъ, и може мати вели-
чезный впливъ на цѣлу будущу исторію Гали-
чины. Дѣло йде не больше и не менше, якъ о —
спроданье галицкого народа жидамъ.
Отъ часу замкнеля засѣдань рады державной —
посля информацій тои газеты — отбувається у
Вѣдни мѣжъ богатыми жидами и нашими ерарха-
ми подъ чимною назвою „компромисовъ“ формаль-
на лицитація на крѣсла посольской до будущои
рады державной, конечно, що зъ сельскихъ окру-
говъ выборчихъ. Иде мабуть о то, щобъ въ тыхъ
округахъ, де ерархи не суть певнѣ своеи побѣ-
ды, переперти выборъ вѣденськихъ жидовъ бан-
кировъ, котрій на цѣль передвыборчихъ агитацій
дають по 30 - 50 тысячъ на округъ. Газета
польска обѣцює въ дальшихъ и рахъ подати близ-
шій подробности о тѣмъ цѣкавомъ своего рода
торзѣ. Мы-же отъ себе додамо, що коли-бъ та

ронити сму братись до перекладовъ взоровыхъ твордовъ чужого письменника на рѣдный языкъ по той причинѣ, что при сѣй работе занечистить бнъ доконче родну складню. Въ рочѣмъ выдосконаленье не есть еще занечищеньемъ. Отже якъ нѣ пожаданою есть рѣчею, чтобы писатель и въ сѣй точцѣ берегли чистоты языка, щобъ его не накручивали и не мучили неприродными звортами, то певно бувъ-бы то надто великій пуризмъ що до складнѣ, а именно въ першой добѣ литературы таки прямо недорѣчностею. Съ бѣгомъ часу очистится синтакса сама собою.

Найменше характеристичною п'ятьою языка есть, якъ мы то вже бачили, его словарь. О сколько быть есть нетыкальный, сего вже справдѣ не легко здефиніювати, не легко сказать: коли слова чужїй, штучнїй, нар҃чевїй и пристарѣлїй суть дозволенїй а коли нѣ. Позаякъ переважна часть сеи працѣ була посвячена именно рояльясненю сего пытаня, то видится намъ влишнимъ, вертатись до него еще равъ на сѣмъ мѣсци. Проте скажемо только коротко: се пытанье неамѣрно трудне до порѣшения въ горы, якъ нась о тѣмъ поучав исторія нѣмецкого языка, почавши отъ Лютра а скончавши на Аделюнгу и Гримѣ. Снядецкій прикладомъ въ згаданой нами свой статіи „o języku polskim“ висуджує въ польскомъ языцѣ слова: deklinasua, konjugasua и т. д., коли противно В. Гримѣ якъ найвыразнѣйше жадає, щобы полишити въ вѣмецкѣмъ языцѣ всю латиньску граматичну терминологію, якъ н. пр. Infinitiv, Imperativ, Conjugation, Deklination и т. д.

Зваживши отже сю велику труднѣсть въ рѣшаню спрѣвъ языковыхъ, именно же, що дотычиться пытань лексикальныхъ, въ которыхъ часто помылялись, якъ то учить исторія, и наибѣльшій авторитеты, — можна-бы смѣло поставить еще и таку дефиницію чистоты языка: Чистота языка есть се святыня, до ко-
трои не вольно вступати первому лучшому,

вѣсть показалася правдивою, то се було бы зо-
вѣтъ недвоячно свѣдоцтво о цѣлковатомъ мо-
ральномъ банкротствѣ нашей шляхты и порука
недовгого еи у насть панования. А щобъ бажанія
вѣденьскихъ швиплеровъ разбилися о свѣдомость
и моральну силу нашего народа, надъ тымъ тре-
ба намъ уже отъ теперь добре працювати. Мы
не маємо грошей на роздачу, — але зъ того ще
не выпльвае, щобъ мы сидѣли згорнувши руки
и ждали, поки паны продадутъ насть жидамъ,
якъ кота въ мѣшку.

ДО ПИСИ.

Отъ Немирова.

(Автономія. Зъ вагону. Interview съ Змар
твыхвстанцями.) Якъ солодкою радостею есть
въ пустыни Сагарѣ для подорожного оаза, ко-
ли до неи дѣтанеся, такимъ щастемъ було
для мене, коли я вже доїздивъ до желѣзницѣ,
до котрои мусѣвъ ъхати нашою автономичною
дорогою, остаючую підъ доворомъ выдѣлу по-
звѣтowego равскога, если си можна дорогою на-
звати, бо то анѣ рова коло неи, анѣ деревины
засадженои, а лишь такъ, якъ си Богъ сотво-
ривъ. Хотяй бувало, що вовы на той дорозѣ
перевертаются, стрягнутъ въ бездоннѣмъ бо-
лотѣ и ямахъ и фѣрманѣвъ забивають (sic!),
на котрой и я неразъ застрягавъ, и то въ
самѣмъ мѣстѣ Немировѣ, де мігъ-емъ довго
подивляти таблицю на стовпѣ сосновомъ, де-
диковану памяти Собѣскога, заки вытягнули
мене зъ болота, — то однакожъ не шкодить
то нѣчого для солодкои вегетаціи того выдѣ-
лу, хочь ц. к. почта туды курсує и тая дорога
становить головну комуникацію.

Мене зрадувало, коли кондукторъ закликавъ всѣдати. Ступаючи жваво по ступняхъ до вагону, щобъ отпочити въ кутку по пріятностяхъ дороги автономичної, зачувъ я слова: „Mon Dieu ! trop d'agreabilité, quatre curé déjà !“ І вже я хотѣвъ завертатися, коли крикнули: Готово !

Хочь не хочу склонившися я до пасажирѣвъ,

одержавши въ отвѣтъ „*In saecula saeculorum*“¹, бувъ-бымъ спокойно отдався моимъ концепциямъ надъ плодоноснотею нашего автономичного житя, але заинтересуvalа мене размова, котру зачавъ сей Французъ, добра наючій по польски, и котрому на єго интерпеляцію наші пасажиры съ взорцевою покорою запрезентувалися: „*Змартьвстаньце зе Львова!*“ Споглянувъ я теперь доклады йше: брати досыть молодї, а одинъ такій круглый, къ пампухъ. „То якійсь новий законъ?“ — запытавъ интерпелянтъ (розумѣєшь, по польски). — „Не дуже, але цѣль єго свята скрѣпити унію греко-католицкои церкви съ польскою (*sic!*) або латиньскою — и въ той цѣли держуємо т.зв. интернатъ, до котрого пріїмаємо навѣть и Поляківъ лат. обряду и они переходять на обрядъ рускій або грецкій, и вже не вольно имъ нѣколи (?)! назадъ повернутi до польского обряду, а мусять вже бути священиками уніятскими, рускими, и будуть амъ мѣщени, де буде треба“. На запытанье: А чи дѣйстно священики рускій клоняятся брвати унію“, — отповѣли: „На, — павза! — ле лучше запобѣгти и скрѣпити тую унію на вѣку на хвалу нашего Спасителя!“ Господи, — подумавъ я и сказавъ: „*Que vous êtes*

сть се святощь и тайна, про котру не повин-
й ровсужати профаний, непокликаний люде,
найменше политичний фанатики.

Щобы дотеперѣшній позитивній дефини-
ції чистоты языка выпали по можности ѿще
снѣйше, то попробуємо теперъ дефиніювати
и зъ отворотнои, негативной стороны. Опира-
очись на попереджаючай части нынѣшнои розв-
равы, и маючи выключно только нашъ языкъ
за оцѣ, будемо теперъ говорити о тѣмъ, чимъ
ая чистость языка не есть и въ чѣмъ она
же нѣякимъ свѣтомъ полягати не може.

И такъ не есть то чистотою языка, „ногитовати“ его на польскій, або же вновь „ублагороднити“ его на церковный або велико-уксій ладъ. Не есть нею дальше и бевзглядна манія приоровлювати языкъ до нарѣчевого ужицкого говору. Не полягає она оттакъ и въ бевзгляднѣмъ пуримѣ, не даволяючомъ нѣ ширши, больше выробленои синтаксы нѣ же одного чужого слова, щобъ натомїстъ закувати неологизмы. Словомъ чистота языка полягає на жаднѣмъ доктринерскѣмъ мурагельствѣ. Якъ разумный чоловѣкъ єсть не те, що ъдятъ и пютъ други люде, якъ нѣ строемъ нѣ поведеньемъ не выроджнѧсь нарочно отъ другихъ, такъ само и разумный писатель не буде робити въ рѣдного языка нѣякого чудака. Онъ буде старатись ити за природою, т. в. за тымъ, якъ говорять миліоны его народу. Не буде пытати буквъ якого замъ другого языка, якъ ему писати по руки, але спытав живои мовы, живыхъ людей, къ радить Лютерь: *Man muss nicht die Buchstaben fragen, wie man soll deutsch reden; sondern man muss die Mutter im Hause, die Kinder auf den Gassen, den gemeinen Mann auf dem Markt darum fragen und denselben auf das Maul nehmen wie sie reden.* Розумный писатель такожъ буде шанувати и традицію, о сколько се буде му можливымъ, матиже взглядъ и на спорбдени сусѣдній народы, бо природа намъ ихъ зала и передъ ними та ихъ впливомъ на

betes vous autres gens de la foi! А если нема
и не надойде тая потреба, то по що-жъ вамъ,
fratres, трудитися въ Галичинѣ, на руской
земли, коли вы могли-бы удастись для святои
вѣры межи поганъ або по крайной мѣрѣ ши-
рити унію тамъ, де еи нема, помѣжъ схизма-
тиками? — Obstupцеге восешще герессеге. —
„Але мы знаемъ, продовжавъ я, що вы поста-
ратесь о то, щобы треба було скрѣпляти унію
„одъ моржа до моржа“; на те вы будете гля-
дати способовъ..“ А коли по хвили я запытавъ:
„А що-жъ удержаню рускихъ священикѣвъ такъ
крѣпко при унії, коли розважити, що дотація
того клиру есть: 315 зр., вольна кватира, свѣ-
жий воздухъ, добра вода и дієта? По що-жъ
унію скрѣпляти, коли руске священство сто-
ить при унії, хочь остав въ нуждѣ?“ — от-
рекли: „Не наше дѣло разбирати зауды Про-
видѣння, съ котрыми, якъ бачимо, прецѣ го-
дятся власти політичнїй и духовнїй. Бачимо, що
власти при обсадахъ бенефіцій въ Н., въ Н.,
або въ Н. спротивились удѣленю бенефіцій
тymъ священикамъ рускимъ, котрї суть, якъ
го называють, „твердыми“ Русинами и пока-
зались противными унії, бо н. пр. не попи-
рали заведеня одного календаря для обохъ об-
рядовъ; а то кождый мусить призвати, що
зднѣсть святъ мусѣла-бы принести для унії
спасеній плоды...“

„Двѣ минуты!“ — отзывався голосъ кон-
дуктора, обливаючи немовъ зимною водою мою
горячу увагу. И хочь передо мною стояла бла-
годать автономіи пôдъ видомъ краевои дороги,
— то однакъ щасливымъ чувся я, що уйшовъ
благодати, сплываючои обыльно на мои слухи
зъ позлоченыхъ устъ сподвижниковъ воскре-
сения Польщъ.

Теперь же подаю фактъ той до загальнои вѣдомости на перекоръ твердженю кс. Калинки, что Русины тѣлько уѣдаются на патрѣвъ, не подаючи причины, фактовъ; а по друге, для ствердженя тои правды, що найлекше есть доливати до повного, тому то панове Змартвыхвстанцъ выбралися ширити унію помѣжъ уніятами — и тому то они такъ добрае выглядываютъ...

Зъ салъ судовои.

(Конецъ)

По переслуханю дра Сокаля запытує во-
тантъ Дуньевичъ обжалованого, для чого онъ не
казавъ увязнити Енслерову, коли она прійшла до
него за грбшми, або чому не зробивъ на ню до-
нось до суду за вымущенье? Обжалований отка-
зує, що роздумавши, до чого ся женщина способ-
на, такъ страшно бувъ подражненый, що стра-
тивъ всяку розвагу и не знати, що дѣяти. —
Свѣдокъ дръ Ротъ, предсѣдатель адвокатскої ко-
мнаты въ Чернобвцяхъ, каже, що яко защитники
Лейбы Енслера довѣдався отъ него, що агенты
Вайхъ, Бурштынъ, Микъ брали онъ него богато-
гошер на пôдкупленье, якъ зъ бесѣды можна бу-
ло догадуватися, прокуратора Мегофера, але по-
имени его Енслеръ не назавъ. Супротивъ адо-
катовъ бувъ Мегоферъ дуже услужливый. По мѣ-
стѣ кружили поголоски о пôдкупности прокура-
тора и судіѣ слѣдчого Грушевича а комната а-
двокатска постановила була отнести въ сѣ-
правъ до министерства; до сего однакожъ не прій-
шло. Свѣдокъ каже дальше, що Мегоферъ живт
дуже ощадно безъ всякої выготавности. — Свѣ-
докъ Гачекъ, давнѣйше адвокатъ въ Чернобвцяхъ
а теперь въ Серетѣ, розказує, що коли боронивъ

нашъ языкъ мы не утечено, якъ не утечутъ и они передъ нами. Але розумный и патріотичный писатель буде любити свое большинство на свѣтѣ, буде его любити, яке-бъ онъ нѣ було.

На исторіи чужихъ языковъ, а именно на немецкого, переконались мы, що не мы одній при нашомъ литературномъ отродженю страждаємо съ трудностями. И иншій языки ишли сею тернистою дорогою. Не гдѣши мы другихъ, але и не лучши; съ чимъ боролись другій, съ тымъ мусимо боротись и мы; на те нема рады. Скоро отже нашій литературній клопоты не зути нѣчимъ выимковымъ, скоро и другій литературы перебували такой болѣвъ, який перебувавъ наша въ сїй хвилѣ, то нѣчого намъ стыдатись сихъ болѣвъ, нѣчого стыдатись нашей молодости! Прійде часъ, що си переходова раза въ нашомъ народномъ житю переминена переминути мусить, але на неї нема іншого лѣку, якъ только одинъ часъ.

Коли мы только познали природну необходи́мость нашихъ теперѣшныхъ литературныхъ клопотовъ, то вже тымъ самымъ облекли мы нашой молодой письменности и нашему народному отродженю ихъ трудне поможене. На помылки нашихъ нечисленныхъ писателѣвъ стали мы теперь вже вырозумѣльши. Пытаня филологичнѣ, сварка надъ буквами и словами представляются намъ вже чистымъ дитиньствомъ. Такїй марницѣ вже теперъ не въ силѣ обрушати и разгорячувати нась въ той мѣрѣ, якъ то на нашу ганьбу днедавна еще бувало. Мы перестали бути дѣтьми и знаемо, що будучность нашего народу не полягає анѣ на поодинокихъ буквахъ, анѣ же на поодинокихъ словахъ. Вже и нашій противники змѣркували, що дотеперѣшне ихъ оружіе, якимъ они послугувались противъ насъ, що ихъ окликъ: „Народовцѣ занечищуютъ языкъ!“ есть бичемъ въ пѣску, есть мечемъ, котрого острѣе небезпечне только въ темрявѣ, котра вже минула и не вернеся. Що наставт-

Баруха Шеца въ процессѣ за выборы, членомъ
жалованными наставть бувъ первымъ адвокатомъ
для того, что — якъ Шецъ розказуавъ —
прокураторъ Мегоферъ дѣставъ отъ обжалованія —
грошъ а мимо того несподѣвано постановленіе
на отсроченье розправы. Въ процессѣ Аль-
тера о обману розбѣглась була знову первомъ
адвокатомъ а въ камерѣ адвокатомъ
катокой жалувалися, что адвокатамъ въ цѣ-
личъ нема вже що робити, бо стороны заслу-
собъ въ іншій способъ помагати. — Шецъ
рече, що онъ казавъ адв. Гачекови, будучи
Могоферъ дѣставъ грошъ отъ обжалованія въ друго
Гачекъ обстає при своїмъ зѣнанію въ друго
потверждає, що Гачекъ вже давнѣше роз-
тівъ Могофера а перевѣзъ заразъ розправу
тильша за фальшиве свѣдоцтво — слушаючи
дуже рѣдко приходить въ судовництвѣ. Трибуналъ
увольнивъ Шеца за-для браку доказовъ — бу-
ше переслухано свѣдка Хльебика, застушеного
куратора зъ Черновель. Онъ зѣнає, що адвокатъ
впало въ очи жадне некоректне поступання по мѣсту
гофера. О поголоскахъ, які кружили по мѣсту
казує Хльебикъ дуже осторожно. Дальшо
зуе о якійсь картцѣ, котру взявъ та
прокуратора а то за-для того, що на ній
написано „Mio“, що казало ему догадувати
гента Мика. Ту картку носивъ онъ при
показувавъ єй многимъ урядникамъ. Представ-
що доглядъ сей бувъ безосновный. Представ-
тальнує Хльебика для чого онъ взявъ ту
ку и що мавъ тогды на думцѣ, коли експертъ
Хльебикъ мѣшається и не знає отповѣсти.
розказує свѣдокъ, що въ справѣ процесу Шеца звернувъ
Бильднера Могоферъ зовсѣмъ на него за-
вавъ. По переслуханю Хльебика покликано
буналъ судового адьюнкта Негруша на складъ
Сей не добавивъ въ дѣланю Могофера нѣчого
дозрѣнного. Під часъ розправы Шеца звернувъ
сѣдатель его увагу на Мика, агента Могофера,
котрый бувъ въ сали. Свѣдокъ Дорнбахъ, ко-
катъ въ Чернобвяхъ, зѣнає, що коли трибуналъ
увольнивъ Шеца, прокураторъ Могоферъ
жалобу неважності, а коли потому застутити
жалованого промовлявъ за егоувольненіе, то
прокураторъ мавъ заявити свое мнѣніе, та-
перевергавъ въ актахъ, черезъ що винувши
довшу перерву а оттакъ прихвалився до
сеня защитника. Свѣдки адвоката Гайд-
бергъ и Вахтель доказують, що чули лише
нї поголоски о Могоферѣ. По переслуханю
свѣдківъ, завзыває прокураторъ трибуналъ, що
сей дозволивъ ему перепровадити окреме
противъ обжалованого за те, що онъ бравъ
отъ Енслера. Трибуналъ згодився на се, а
постановивъ завозвати ще на свѣдківъ
тѣвъ Райса и Майслера и урядника Райса.
Свѣдокъ Хаесь, головный агентъ асекурації
товариства „Фенико“ каже, що Енслеровъ
чilla разъ була у него 2000 зр. такъ скору, що
и не мала чауу перерахувати, але заразъ що
гій день отдала; коли се було, онъ собѣ ви-
гадує. Дръ Готлібъ у Львовѣ, застутити
слера въ торбочномъ процесѣ, каже, що орти-
собѣ, якъ ему оповѣдавъ Енслеръ, що самъ
бисто давъ Могоферови 1000 зр. — Купецъ
ненблягъ каже, що коли мавъ отвѣчати за
ступокъ противъ закона о заразѣ на тиші
явився у него Микъ и, показуючи ему картку
зитову Могофера, підоймався залагодити що-
сь самимъ прокураторомъ.

Въ дальшої розправѣ переслухано
Симе Енслерову. Она починає розказувати

вже свѣтъ, въ котрого блеску такимъ
кого небудь на землю вже повалити гдѣ
казомъ того есть и ихъ порѣшенье, а
своє штуче погане „язычіе“ въ писати
дуще хочь ве такъ, якъ у насть, але
такъ, якъ десь у свѣтѣ живи люде гдѣ
Языковї споры станутъ у насть отъ
чимъ разъ рѣдшии и рѣдшии, бо мы вѣ-
жали и знаємо, що они только школу при-
сять. Зъ науки и въ исторіи переведено
мы, що въ такихъ рѣчахъ часто густи
большій розумъ людскій бував за короною
не въ силѣ отгадати того, що одобрило
сторія.

сторія.
Тому-жъ не журѣмось надъ цѣлѣхъ
которыхъ мы порѣшити не въ силѣ. Одно
по своему, але такъ, щобы насть всѣ рѣ-
ли, всѣ тѣ, що величаються сынови-
нового украинско-рускаго народу, щобы
розумѣли отъ Кавказу ажъ по заѣдѣ
Хоронѣмо, о сколько лишь можемо
нашого прекраснаго и Богу та наимъ
языка. Але цѣлковите его очищенїе
слѣдуючимъ поколѣннямъ и исторіи! Въ
одинъ земи Кіевъ вѣкованый!

одинъ день Кіевъ збудованый!
Если не каждый подошеся на то
языкову программу, то не вина въ то
науки, въ имени котрои забразъ з
радше вина моего несправного пера, що
мъло списати всего такъ, якъ було три
Похібки печатній: Ч. 76 1 ст. 3
17 стр. въ долу зам. Скарга має бути
екъ; тамъ-же 4 шп. 21 стр. въ долу
тромъ додати Вуйкомъ; тамже 2 ст.
стр. въ долу зам. апzuzeigen має бути
zueigen п. Ч. 77 1 ст. 4 шп. 2 стр. зам.
перемиває має бути переживано
же 17 стр. въ долу зам. елдовъ. Слѣд
слово — ся.

бѣль угодъ Мика съ женою Хараша. На те от-
зыласъ предсѣдатель до неи: „Въ якѣй-же звязи
стоитъ я о угода съ обжалованымъ? Се выглядаетъ
якъ разъ такъ, якъ бы вы зъ мести добували
чимъ разъ новій обтяжаючій факты противъ обжа-
лованого. Хто жъ се посвѣдчить?“ — Енслерова:
„Я сама буду свѣдчiti.“ На пытанье вотанга
сов. Голинського, чи она вже все высказала, по-
чине Енслерова подозрѣвати дра Сокаля. — При
конfrontації Енслеровои съ Хаесомъ обѣ стороны
оботаютъ при своихъ зѣзнаняхъ и справа, коли
Енслерова пожичила отъ Хаеса 2000 зр. позбстає
невыясненою. — Черновецкій сов. Цотта зѣзнавъ
въ протоколѣ, що о отношеняхъ Мегофера до
Мика довѣдався онъ бѣ бар. Шимоновича. Онъ
заявляє такожъ, що Мегофера подозрѣвано, будто-
бы онъ въ процесѣ Шеца и спілки хотѣвъ по-
шкодованье натягнути на 300 зр., такъ щоби цѣ
справа прїшла передъ судъ присяжныхъ. На
се заявляє Могоферъ, що сов. Питець зробивъ въ
сїй сїзвавъ донось до львовской прокураторії.
Заштитникъ дръ Єкелесь жадає, щоби сей донось
отчитано, на що трибуналъ однакожъ не годится.
— Наступило переслуханье новыхъ свѣдкобъ,
звѣзданыхъ зъ Черновець. Адв. Райсъ каже
да, що и ему впала въ очи штучна перерва въ
процесѣ Шеца, на рѣжній поголоски свѣдокъ не
зважавъ, бо зналъ, що Микъ есть подлымъ чоло-
вѣкомъ и обманює людей, а Могофера поважавъ
свѣдокъ яко свого давнаго шефа. — Свѣдокъ
Альтманъ, властитель дому, въ котрѣмъ мешкає
Могоферъ, такъ суперечивъ собѣ и другимъ зѣ-
знаніемъ, що прокураторъ приказавъ его замкнуты
иго подозрѣнного за фальшиве свѣдоцтво. — Зѣзна-
ниа адъюнктовъ Майслера и Ришкі не выявили
нѣчого нового. — Опосля переслухано ще свѣдка
Шифера, который старався о пожичку для Енсле-
ровои у Хаеса, але зѣзнання и сего свѣдка, такъ
само якъ въ протоколярній зѣзнанія Яржембскаго,
секретаря тов. асек. „Фениксъ“, не могли роз-
яснити справы. На послѣдокъ постановлено ще
отчитати вѣй зѣзнанія Енслеровъ такъ передъ
Питець якъ и передъ судію Бѣлоскурскимъ.
Зѣзнанія сї не выкрили однакожъ нѣчого противъ
Могофера. На сїмъ закончено доказову часть
розправы.

Въ второкъ дня 22 с. м. розпочали проку-

ствувати на населеніе. Безпечній округи якъ
Фоча, Гацко и Билекъ теперь зовою спокойнії
и выоказали черезъ своихъ заступниковъ началь-
никови краю свою подяку за охорону, якои дѣ-
знали. Подорожъ коменданта и начальника краю
розтягається бѣ Билеку до Требине, Столица, Нес-
весине а зъ бѣтамъ ажъ до Загоря.

(Зѣ сїймовъ краевыхъ). Теперь радятъ лиши
два сїмы въ Долигавії, именно тарольскій и
моравскій, а дня 22 н. с. липня бѣкрыто такожъ
буковинський сїмъ. — Выборы до сїму фо-
рарльбергскаго зъ куріи сельской отбулися 21.
липня а дня 23 липня зъ групи мѣстъ и зъ па-
латы торговельной въ Фельднархъ, и хочъ нема
ще близшихъ вѣдомостей про ихъ результатъ, то
ходить чутка, що побѣдили консерватисты. Въ
Форарльбергу нема куріи бѣльої посѣлости, анѣ
особной группы найвише оподаткованихъ.

(Выборъ намѣстника гр. Шенборна до мор-
авскаго сїму), становитъ при недостатку важ-
нѣйшихъ оправъ, предметъ дискусії цѣлої ав-
стрійской ирасы. — При выборѣ гр. Шенборна
мали зйти неправильности, а сторонництво нѣ-
мецко либеральне задумало — виступити при
верифікації съ цѣлою оилою, щоби выборъ сей
уневажнити; а позаякъ розбѣглась була пого-
лоска, що сїмъ моравскій має бути 23 н. с.
липня закрытый, то догадувалися загально, що
сесію сїмову нарочно такъ скорочено, щоби не
выволѣкати теперъ непріятної для намѣстника
справы его выбору. Поголоска тая заробно якъ и
друга вѣдомость, кольпортувана газетами, будто
гр. Шенборнъ рѣшився самъ зложити мандатъ
посольскій, и недопустити тымъ способомъ дра-
жливой дискусії надъ своимъ выборомъ въ угор-
скому Градышу, показались безъосновными и
потвердждається лише се, що передъ колькома днями
була у намѣстника депутація консервативныхъ
пословъ, котра представляла ему, щоби зложивъ
мандатъ. Гр. Шенборнъ заявивъ однакожъ, що
мандату не зложитъ и буде вижидати рѣшення
сїму. — Поюля информацій ческихъ газетъ має
бути сїмъ моравскій закрытый не 23, но ажъ
28 н. с. липня, а зъ виду того буде здаєся ще
на сїй сесії залагоджена справа верифікації. —
Верифікації деякихъ выборовъ домагаєся дуже
рѣшучо либеральне сторонництво; на одномъ зъ

Во второкъ дня 22 с. м. разпочали прокураторъ и защитникъ свои выводы. Прокураторъ Шимоновичъ представивъ короткое резюме цѣлои справы и поднявъ лишь, яка отраза мусить наставити кажду честну и моральную одиницю камъ слово „подкупство“, особливо же коли оно ще стоитъ въ тѣсной звязи съ словами: „урядникъ державный“. На кончи поставивъ прокураторъ прошенье, чтобы трибуналъ засудивъ обжалованного на той-же самой подставѣ, на которой оправъ актъ обжалования. Дуже хороша була защата дра Єкелеса. Цѣлу рѣчъ свою подѣливъ онъ на три части: 1) Поголоски, 2) наведеній въ актъ обжалования факты зъ рожныхъ процессовъ и 3) привѣтъ отъ Енслеровои сумы 1995 зр. Съ глубокимъ знаньемъ и краснорѣчивыми словами обивавъ защитникъ точка за точкою цѣлый актъ обжалования и доказувавъ безъосновнѣсть зѣзнань свѣдкѣвъ особливо же Енслеровъ. „Коли вже оправляемся на зѣзнаняхъ свѣдкѣвъ — говоривъ защитникъ — то мусимо передовсѣмъ зважати на те, кто говоритъ, что говорить и якъ говоритъ.“ По сихъ выводахъ прокуратора и защитника трибуналъ отошловъ на нараду и во второкъ вече-ромъ о 7 год. оголосивъ выrokъ. Трибуналъ признавъ Мегофера невиннымъ. Прокураторъ вѣсь жалобу неважности.

ПЕРЕГЛЯДЬ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорська Монархія.

(Справа регуляції жельзныхъ воротъ.) Помимо информацій „Budapester Correspondenz“ переданула вже технична рада министерства комікацій пляны регуляції низшого Дунаю и же-
лезніхъ воротъ, выроблені инженеромъ Валян-
омъ и потвердила ихъ совершиенно. — Рада тех-
нична угорска высказалася противъ внесень
аграничныхъ знатоковъ за утворенiemъ откры-
того каналу черезъ жельзни ворота и признала
строеніе заставовъ неответв'днымъ. Кошта праць
регуляційныхъ обчислений на 10 міліоновъ зр.

(Въ справѣ демонстраціи загребскихъ студентовъ), о которыхъ мы доносили въ послѣднѣмъ вѣдѣ „Дѣла“, сподѣваются на дніяхъ рѣшения академичнаго сенату. — „Politik“ довѣдуется именемъ, что 4 слухача правничаго выдѣлу ма-ть бути релегованы зъ загребскаго, а оденъ всѣхъ австрійскихъ университетовъ. Диоци-лінарне слѣдство выкрыло, что загребскій сту-денты кромѣ проклямациіи, выданой до далматин-ской молодѣжи, выдали такожь проклямацию та-го самаго змѣсту до словенъскихъ студентовъ, отрѣ названій въ бѣзовѣ „Хорватами зъ таитого вѣка Сутлѣ“.

ти наложена оплата. Доси що року пропускни-рецкї, румунъскій и агенты другихъ державъ и запускалися навѣть въ глубоку Россію та закуповували тамъ конѣ. Доси не вызначено ще ста-лыхъ тарифъ на оплату коней, але есть проектъ, щобы вызначити отъ коня 10 до 25 рубльвъ. — Не давно отбувся въ Петербурзѣ незвычайный обрядъ. Головными улицями мѣста переходивъ похоронъ съ домовиною, покрытою червоною ки-тайкою и гроностаями. Передъ домовиною несено цѣлый рядъ подушокъ съ ордерами и — королевскою короною. Бувъ то похоронъ Людвика де Людинанъ, короля Ципру. Покойный „король“ Лю-динанъ, короля Ципру. Покойный „король“ Лю-

(Ситуація въ Босніи и Герцеговинѣ.) Въ съмьдныхъ дняхъ помѣчено новыя ватаги разшакій въ округахъ Герцеговины, положеныхъ на черногорской границы, а съ тымъ стоитъ въ подорожъ генерала Аппеля, про котору „N. Presse“ ось пише: „Генералъ Аппель зна-
дается отъ 10 с. м. въ подорожи по граничныхъ инстриктахъ Герцеговины. Онъ обѣхавъ вже ту: Сараево-Фоча-Целебичъ Гацко-Билекъ и цѣ-
просторонъ кордонову зъ Гацка до Билеку въ всякого случаю. Народъ заховуеся всюды разно и занятый пильно работою въ поли. По-
внокъ зъ Чорногоры втиснувшійся ватаги суще-
ствуютъ ше...“

Нѣмеччина. Въ справѣ выборовъ до рады державной доносятъ, что декотрій польскій послы не хотятъ кандидувати до новои рады державной.

Яко причину сего подаютъ они великий кошты, трудность и безхосенность бороненя польскихъ интересовъ въ радѣ державной. Ще больше якъ неохота польскихъ кандидатовъ звертае на себѣ увагу поминанье правительствомъ членовъ вольнодумного сторонництва. Коли не мало вже здивувало всѣхъ, що до ново заведеного совѣта державного не выбрано жадного зъ помѣжъ вольнодумныхъ, то ще больше звернуло увагу на себѣ всѣхъ те, що при выборѣ до комисії холеричної поминено професора Фиргофа и не покликали его до сен. комисії. Вражда сторонництвъ въ Нѣмеччинѣ заострується чимъ разъ більше. — Зъ справъ, що мають розбиратися въ нової радѣ державной, есть именно та занимаюча, що кн. Бисмаркъ думає перевести забезпеченіе отъ огню на власність державну.

Туреччина. Зъ Константинополя доносять, що Порта постановила позносити всій чужій уряды почтовій въ цѣлой державѣ отоманській, наколи они самій не перестануть урядувати до 13 серпня с. р. Міністерство выдало вже отповѣдній до сего розпорядження до префекта константинопольскаго и до всѣхъ губернаторовъ на провинція. Ровно-часно высала Порта окружникъ до всѣхъ державъ и повѣдомила ихъ о своїмъ постановленію. Доси не надйшла ще жадна отповѣдь, але здається, що ся справа натрафить на немалій трудності дипломатичній. Одинъ лишь посолъ россійскій похваливъ се постановленіе Порты. Говорятьъ, що навѣть самъ Нелидовъ причинився до сего, що Порта постановила позносити чужій почты.

„ропниковъ“, копаючихъ бориславокіи Гольд-кремерамъ ямы и добуваючи для нихъ нафту, котра простыхъ халатниковъ выводить въ миліонери!... Колько тамъ експлоатації, колько тамъ случаєвъ смерти, — о томъ можна довѣдатись вже не лише зъ писань Франка, але и въ фактівъ та статистичныхъ датъ, оповѣщуванихъ въ краевыхъ часописахъ, новѣйшими часами най-основнѣйше въ дрогобицкій „Газетѣ Наднѣстрянській“... Въ томъ Бориславъ вибухли въ днѣ 19 и 20 л. с. м. розрухи роботниковъ противъ жидовъ, властителівъ ямъ нафтowychъ. Причинъ розрухъ доси ще на цевно не звѣстна. Одній часописи звѣщають („Neue fr. Presse“), що антисемиты подбурили роботниковъ противъ жидовъ; другій („Nowa Reforma“), що самій жиды викликали бойку, напавши съ колами на роботниковъ; третій („Gaz. Nag.“), що урядники товариства французского казали своимъ роботникамъ зганяти жидовъ отъ занятокъ неправно ямы. Впрочемъ яка небудь буда причина, не въ томъ головне дѣло, а въ томъ, що якъ пойшла вже бойка, то швидко перемѣнилась на погромъ жидовъ. Першого дня роботники выбивали шибы и рвали окна въ жидовскихъ домахъ и побили колькохъ жидовъ. Другого дня товпа роботниковъ вдерлася до жидовской божницѣ, подерла тойру и почала бити жидовъ. Бойка вивязалась велика, лишилось богато раненыхъ а навѣть труповъ. Жандармерія дала огню и убила двохъ роботниковъ. Теперь — якъ звичайно — отбуваються арештовання... (Нашихъ дописувателівъ просимо подати

Чорногора. Мы доносили своего часу

вѣсть, яку подавъ „Варш. Днєв.“ о іменованнї
сербскаго епіскопа Михайла митрополитомъ Чор-
ногоры, якъ такожъ и вѣсти, лоданій „Народ. Lis-
тами“, о не найлѣпшихъ отношенняхъ Чорногоры
до Австріи. Сю послѣдну вѣсть подали мы ст-
левнымъ застереженiemъ, бо вѣроятность си аж
надто впадала въ очи. Инакше малась рѣчь съ и-
менованнемъ еп. Михайла чорногорскимъ митро-
политомъ. Вѣсть сю подавъ, якъ сказано „Варш.
Днєв.“ въ славянскихъ справахъ звычайно до-
брѣ поінформований, тожь и всѣ газеты повто-
рили за нимъ сю вѣдомость. Обѣ тѣ вѣсти пока-
зываются нынѣ неправдивыми а офиціяльна газета
чорногорска „Гласъ Чрногорца“ подае слѣдуюче
хъ спростованье: „Народ. Listy“ и другій га-
зеты, каже „Гласъ Чрногорца“ доносили не дав-
но, що въ Чорногорѣ мае бути заведена консти-
туція и стало войско и що сербскій епіскопъ
Михайло збставъ іменований чорногорскимъ ми-
трополитомъ. Мусимо нынѣ всѣмъ тымъ вѣстямъ
къ и другимъ подобно сензаційнимъ рѣшучо за-
еречити. Що до самой конституції, то мусимо
казати, що Чорногора си зовсѣмъ не потребує
о еи вже давно — отъ вѣковъ — має. Впрочѣмъ
обро народовъ не лежить ще въ самой консти-
туції. Що же до сталого войска, то мусимо та-
ожь сказать, що Чорногора его не потребує, бо
насъ есть каждый жовнѣромъ, кто лишь може
осити оружіе. Славы военnoи мы не потребуемо
иукати ажъ въсталомъ войску, чого найлѣпшимъ
оказомъ битви підъ Граговацемъ, Вучидоломъ
др. Въ справѣ, тыкающей іменованя еп. Ми-
хайла чорногорскимъ митрополитомъ, то мусимо
правду сказать, що у насъ всѣ єго дуже пова-
гають такъ задля его щирои працѣ около церкви
народу якъ и около церковної литературы.
Правды такожъ нѣкуды дѣти, що судьба єго и
насъ вразила немало; але зъ другой стороны му-

имо заявити, що се все ще за мало, щоби чорногорське правительство іменувало єго чорногорськимъ митрополитомъ. Въ сѣмъ дѣлѣ важнѣйшѣ тъ всего суть отношенія Чорногоры до Сербіи, ої отношенія будуть завсѣгды того рода, що чорногора нѣколи нѣчого не буде предпринимати, щоби мало несподобатись сербскому правительству, або що хочь трохи дотыкало-бы сербскихъ интересовъ. Се най собѣ добре всѣ тѣ зашамята-тъ, що опирають всѣ свои комбінації на свар-мѣжъ Сербію з Чорногорою.“

Болгарія. Нове министерство болгарське конституовалося якъ слѣдує: Пето Каравеловъ нявъ предсѣдательство, Финансы, дороги, торвлю и рѣльництво; Славейковъ теку дѣлъ внуѣшныхъ; Илія Цановъ теку дѣлъ заграничныхъ; Каролевъ просвѣту а Радославовъ юстицію. Де-тры зъ сихъ министровъ суть вже добре звѣотній свѣтъ политичномъ. Каравеловъ и Славейковъ єстній яко проводиръ радикаловъ и яко давній министры; Цановъ звѣотный въ кружкахъ дипло-тичныхъ зъ часобъ, коли бувъ болгарокимъ а-нтромъ въ Константинополи, а Каролевъ звѣот-ній яко здобный учитель при гімназіи въ Га-ово; лишь о Радоолави звѣстно только, что онъ дуже завзятъ радикаломъ. О сколько тѣ-рѣщне министерство добуде собѣ прихильности народѣ, трудно ще теперъ розобрati. Караве-въ стараєся всѣми силами, щобы позыокати по-му кабинетови бѣльость въ собранію; які у-вхи его стараня, доои ще не звѣтно. — Бол-гарське правительство хотѣло недавно застутити гометаньскихъ судївъ духовныхъ (муфты) єтскими и выдало вже було отповѣдне до сего впорядженье. Порта однакожь оперлася осemu и кадала, щобъ муфты були полишени на давніомъ

НОВИНКИ

— Погромъ жидовъ въ Бориславѣ. Кому зъ Галичъ не звѣтный Бориславъ зъ цѣлого циклю избѣзъ и повѣстей галицкаго писателя, Ивана Франка, который довгій лѣтъ приглядываясь отнosi-
мъ въ Бориславѣ и змалюювавъ ихъ такъ вѣр-
такъ всесторонно, такъ знаменито, открывши
на потѣ незавидну горку долю нашихъ

„ропниковъ“, копающихъ бориславскими Гольдкремерами ямы и добывающи для нихъ нафту, котра простыхъ халатниковъ выводить въ миллионы!... Колько тамъ эксплоатациі, колько тамъ случаевъ смерти, — о томъ можна довѣдаться вже не лишь зъ писань Франка, але и зъ фактівъ та статистичныхъ датъ, оповѣщуванихъ въ краевыхъ часописахъ, новѣйшими часами найденійше въ дрогобыцкой „Газетѣ Наднѣстрянської“... Въ той же Бориславѣ выбухли въ днѣ 19 и 20 л. с. м. разрухи роботниковъ противъ жидовъ, властительствъ ямъ нафтовыхъ. Причина разрушений до сихъ на чевно незвѣстна. Одни часописи звѣщають („Noue fr. Presse“), что антисемиты подбурили роботниковъ противъ жидовъ; другой („Nowa Reforma“), что самій жиды выкликали бойку, напавши съ колами на роботниковъ; третій („Gaz. Nag.“), что урядники товариства французского казали своимъ роботникамъ зганити жидовъ отъ занятой неправно ямы. Впрочемъ яка небудь буда причина, не въ той головнѣ дѣло, а въ той, що якъ пойшла вже бойка, то швидко перемѣнилась на погромъ жидовъ. Первого дня роботники выбивали шибы и рвали окна въ жидовскихъ домахъ и побили колькохъ жидовъ. Другого дня толпа роботниковъ вдерлася до жидовской божницѣ, подерла тойру и почала бити жидовъ. Бойка вывязалась велика, лишилось богато раненыхъ а навѣть труповъ. Жандармерія дала огню и убила двохъ роботниковъ. Теперь — якъ звычайно — отбуваются арештання... (Нашихъ дописувателей просимо подати намъ обширнѣйшу звѣстку о той погромѣ. Ред.)

— Зъ Бережанъ пишуть намъ: Отъ 16 до 22 липня с. р. отбувався въ Бережанахъ испытъ дозрѣлости підъ проводомъ инспектора сов. Солтыковича. До испыту зголосилося 41 абітурієнтъ, мѣжъ тими 19 Русиновъ. Зъ Русиновъ зложили испытъ съ добрымъ успѣхомъ: 1. Кузыкъ Корнило; 2. Содомора Григорій; 3. Стеткевичъ Юрій; 4. Марковокій Адамъ; 5. Маркевичъ Іванъ; 6. Зарицкій Онуфрій; 7. Лукавецкій Зенонъ; 8. Кукурудза Микола; 9. Медвѣцкій Іванъ; 10. Витошинський Евгеній; 11. Панкевичъ Юліянъ; 12. Горбачевскій Михаїлъ и 13. Ульванскій Іванъ. Дальше позволено 5 абітурієнтамъ поправити одинъ предметъ по вакаціяхъ, а одного репробовано на цовъ року. Высоко піднести належить примѣръ достойный наслѣдання, якій показали два абітурієнты Поляки: Князь Людвікъ и Фока Михаїлъ, піддавшися испыту зъ руского языка. Оба зложили испытъ дозрѣлости съ добрымъ успѣхомъ, а отъ руки похвалу потікъ похвалъ.

— Раду громадску мѣста Белза розвязало ц. к. на-
мѣстництво, а веденье еи дѣлъ поручило правит.
комисареви п. Діон. Завадскому. Делегатъ выдѣ-
лу краевого п. Михальчевскій сконстатувавъ ве-
ликій непорядки въ урядованю ради: рахунки гро-
мадской не были отъ 6 лѣтъ ведений, 2 роки рада
не затвердила бюджету громадского, въ мѣстѣ по-
гань и неладъ, дороги крайне занедбаній, и т. д.
Чи одинъ то лишь Белзъ має таку раду громад-
ску ?!

— О оо. Василіянахъ пише „Kurjer Lwowski“ : „Нынѣ съ справою Василіянъ стоитъ дѣло такъ, что иде не только о секуляризацію вхъ школы (гимназіи въ Бучачи), але здалась-бы секуляризація самого закона. Самъ нынѣшній провинціяль служить за найлучшій доказъ, что духъ свѣтскоости (Бронця) запанувавъ въ законѣ — и реформа езуитска покажеся простымъ анахронизмомъ“.

— Въ вѣденской семинаріи духовной опорожнены 2
мѣсяца для патомцѣвъ зъ львовской аепархіи на
школьный 1884/85 рокъ. Убѣгателъ мають вне-
сти свои прошения до 20 л. серпня, а до испыту-
зъ спѣву церковного явитися у Львовѣ д. 2 л.
вересня с. р.

— Кандидаты до львівської семінарії духовної мають вносити подання о принятиї до 20 л. вересня, а до іспиту з єсп'бу явитися до 30 л. вересня

— Въ Бродахъ арештувала поліція д. 21 с. м. чотырохъ дезертирівъ зъ россійскаго войска съ оружіемъ и мундуромъ. Утѣкали они для того, что у войску зле съ ними обходилися. Недавно задержано въ Бродахъ одного дезертира драгона россійскаго съ конемъ.

— Мѣсточко Дукля згорѣло майже зовсѣмъ — якъ разъ того самого дня, коли въ Бернардинському костелю у Львовѣ отбувалось наибѣльшѣ торжество въ честь патрона бл. Яна зъ Дуклѣ.

— Зъ Бережанъ пишуть намъ: Недавно довелось менъ мати дѣло въ селѣ Божиковѣ коло Пôдгаець. Гарне то село, заможне, чисте. Церковь гарна, мурована. Въ домѣ громадокомъ мѣстится по одной сторонѣ урядъ громадскій, а по другой школа несистемизована, удержувана самою громадою, и читальня. На столѣ читальнѣ лежать часописи: „Дѣло“, „Батькôвщина“, „Наука“ и „Руска Рада“, а у шафѣ книжки. Членовъ чилитъ читальню до 60. На столѣ громадской канцелярії книга ухвалъ рады. Переглядаю ѿ книгу, а въ нѣй отрѣчаю ухвалу рады зъ 25 мая 1884 р.: Громада Божиковѣ купує у п. Шелискаго зъ Козовы 395 морговъ лѣса за 20.000 зр. на власноботь. Першу рату 3000 зр. мала заплатити д. 6 червня, а решту 17.000 зр. д. 15. падолиста 1884. Выпало такъ, що громада не мала 3000 зр. на червцеву рату, бо жидъ, що обѣцявъ бувъ пожичити на три мѣсяцѣ тую суму, отмовивъ. Громада удаляє съ прошеньемъ до п. Шелискаго зъ Божиковы землю, якъ вони її купує.

